

Stanie švicarske urarske industrije

Pred kratkim je objavil švicarski list »La Jeune Suisse« interview svojega dopisnika s predsednikom švicarske urarske zbornice Raisom. V svoji izjavi je gospod Rais dejal med drugim naslednje:

L. 1935. je švicarska urarska industrija preživljala krizo zaradi padanja cen, ki je bilo deloma tudi posledica prizadevanja, da se z nizkimi cenami izrine nasprotna konkurenca s trga. Urarskim organizacijam pa se je kasneje s pomočjo urarske zbornice posrečilo uvesti minimalne cene in s tem se je padanje cen ustavilo. To politiko je nato odobril tudi zvezni urad za gospodarstvo.

Naslednja leta so se uspešno končala pogajanja glede ureditve in spopolnitve trga tako v tehničnem ko tudi v socialnem pogledu. Od l. 1935. naprej je švicarska urarska industrija disciplinirana in dobro organizirana. Pogajanja med urarskimi organizacijami so bila zaključena s podpisom pogodbe o otvarjanju in povečevanju podjetij, o določevanju cen ur, o dobavih ur in o ureditvi dela izven tovarn. Posledice te pogodbe so zelo ugodne, da so se že skoraj popolnoma nehali konkurzi v urarski stroki.

Precejšnje težave za izvoz švicarskih ur sta povzročile blokada in protiblokada. Nadaljnja težava je v nabavi surovin. Vendar pa se je skupnemu prizadevanju vseh interesentov posrečilo ohraniti izvoz ur tudi v l. 1942. na normalni višini.

Bodočnost švicarske urarske industrije zavisi od svetovnega gospodarstva in deloma tudi od izida

vojne. More se pričakovati, da bo potreba po urah po vojni narasla in to tem bolj, čim večje bo vojno razdejanje. Švicarske urarske organizacije delajo že sedaj na tem, da bodo mogle tudi po vojni ohraniti švicarskim uram sedanji visoki sloves po svetu. Naloga zveznih uradov pa bo, da olajšajo izvoz švicarskih ur s sklenitvijo novih trgovinskih pogodb in plačilnih sporazumov.

Poudariti je treba, da švicarska urarska industrija ne more živeti brez izvoza. V 20. letih, od l. 1920. do 1939., je izvoz švicarskih urarskih izdelkov dosegel po vrednosti več milijard frankov in je prekobil izvoz švicarske strojne industrije, o kateri je znano, kako važno mesto zavzema v švicarskem gospodarstvu, za več ko 800 milijonov švicarskih frankov.

Tudi v socialnem pogledu se je storilo mnogo. Plačujejo se podpore vpoklicancem, ustanovila se je podporna blagajna za družinske doklade mobiliziranih, določila se je višina plač in uvedle so se počitnice za uslužbence.

Razveseljivo je to, da se je nesoglasje med urarskimi tvrdkami nehalo in so se vse disidentske tvrdke priključile švicarskim urarskim organizacijam. Dober razvoj švicarskega urarstva je zagotovljen tudi po podpori, ki jo daje urarstvu in urarskim organizacijam švicarska vlada.

Končno je treba še omeniti, da je bil dosežen sporazum z delavstvom, za nekatera vprašanja pa so pogajanja med delojemalci in delodajalci še v teku.

V splošnem je označil predsednik Rais položaj švicarske urarske industrije kot dober.

nujajo Amerikanci, da bodo po dobrih cenah kupili vsako klično konoplje. Toda tudi v Mehiki ovirajo razne težave, da bi se znova dosegla prejšnja maksimalna proizvodnja.

Amerikanci si zato prizadevajo, da bi kulturo konoplje zanesli v druge dežele, ki so od njih odvisne in ki imajo ugodne klimatične razmere za gojitev konoplje. Zlasti v Panami in Kostariki naj bi se gojila manilska konoplja. Če se bodo ti poskusi tudi posrečili, pa še ni gotovo, ker se je dosedaj manilska konoplja upirala vsaki presaditvi v druge kraje. Laže se presadi sisalagava, ki so jo z uspehom gojili na otoku Haiti in dosegli lani že letno proizvodnjo 15 tisoč ton. Letos naj bi se ta proizvodnja podvojila.

V Združenih državah samih pa hočejo gojiti evropsko konopljo in v letošnjem letu naj bi se ta gojila na površini 140.000 hektarjev. Tudi lani naj bi se v večji meri ko dosedaj gojili v Združenih državah. Malo verjetno pa je, da bi se mogla tkiva iz teh rastlin uporabljati prej ko spomladi l. 1944. Do tedaj veliko vrzel v ameriškem gospodarstvu, ki jo predstavlja pomanjkanje konoplje, ne bo mogoče zamašiti.

Osne sile imajo zadosti konoplje. V Evropi (skupno z zasedenim vzhodnim ozemljem) pridelajo okoli 350.000 ton, v Vzhodni Aziji pa približno 250.000 ton, da morejo kriti ne samo vse svoje potrebe, temveč tudi uporabljati konopljo za proizvodnjo papirja in raznih tkanin.

Čitajte »Trgovski list«!

Angleški javni dolgovi

Anglija ne izkazuje samo velikega notranjega dolga v vojne namene, ampak tudi znatne dolgove nasproti inozemstvu. Ob koncu proračunskega leta 1941/42 so znašali angleški vnanji dolgovi skupno 109.880 milijonov šterlingov, in sicer:

	v milijonih šterlingov
Finančna pogodba z Nizozemsko	6.192
Reconstruction Finance Corporation	95.255
Vlada na Cejlonu	4.277
Vlada na sv. Mavriciju	329
Vlada v Vzh. Afriki	2.461
Vlada na Trinidadu	771
Vlada na Nov. Zelandu	404
Dr. dolgovi brez obresti	191

Skupaj 109.880

(Po listu »Autarchia e Commercio«)

Dvojne sladkorne cene v Turčiji

Carigrajski časopisi so objavili z zakonom predpisane cene sladkorja. Po teh sporočilih veljajo v bodoče dvojne cene za sladkor. Z novimi predpisi veljajo za uradnike in nižje nameščence nižje cene, dočim se je dvignila splošna prodajna cena za sladkor za desetkratno. Dvig cen v primeri s cenami v prejšnjem tednu znaša v Ankari 330 odstotkov. Tako visoko zvišanje cen se utemeljuje s tem, da znašajo zaloge sladkorja samo eno tretjino potrošnje. V teh razmerah da je najboljša, če se izvede potrebna omejitev potrošnje z dvigom cen.

† Jože Marčan

V torek popoldne so spremili številni prijatelji in znanci k poslednjemu počitku Jožeta Marčana, upravitelja Šlajmerjevega doma. Pokojnik je bil doma na Gorenjskem, se izšolal in usposobil za bančno službo, a je moral namesto v službo na vojno. Po vojni je bil nameščen v raznih bankah, l. 1940. pa je prevzel upravo Šlajmerjevega doma, ki ga je vodil tako vestno in dobro, da mu je hvaležnost njegovih številnih pacientov za vedno zagotovljena.

Jože Marčan je bil krepak in vesten mož, velikih organizatoričnih sposobnosti ter kremenit značaj. Ves se je posvetil svojemu delu, ki ga je zato tudi vzgledno opravljal. Za Šlajmerjev dom pomeni njegova smrt veliko in nenadomestljivo izgubo.

Slava spominu Jožeta Marčana! Užaloščeni soprogi in obema sinovoma pa naše iskreno sožalje!

Denarstvo

Madžarske banke

Kratkoročna posojila, ki jih je dovolilo 20 največjih madžarskih denarnih zavodov, so znašala ob koncu junija 1942 2290 milijonov pengö proti 1669 milijonov pred enim letom. Posojila bank so se torej povečala za 621 milijonov pengö. Vloge na hranilne knjižice in tekoče račune pa so se v istem času povečale samo za 213 milijonov na 1971 milijonov pengö. Odločujoči krogi denarnih zavodov si sedaj prizadevajo, da na dva načina povečajo aktivnost madžarskih denarnih zavodov, da bi se mogli ti prilagoditi vojnim potrebam. Denarni zavodi naj dovoljujejo kredite predvsem podjetjem, ki so važna za vojno industrijo, podjetjem, ki so za vojno manj važna pa naj se krediti zmanjšajo oz. ustavijo. Po teh navodilih so se denarni zavodi tudi ravnali in se je zaradi tega položaj zboljšal. To stališče je sprejela tudi Madžarska narodna banka in dala denarnim zavodom natančna navodila, po kakšnih načelih naj dovoljujejo kredite. Sedaj so ta navodila že leto dni v veljavi in reči se more, da niso v gospodarskem življenju povzročila nikakih motenj.

Dunajsko žirovno in blagajniško društvo, ki je eden najstarejših dunajskih denarnih zavodov, bo likvidiralo ter prevzame njegove posle Reichsbanka.

Vloge v francoskih bankah ne prestando naraščajo in so znašale 31. marca 1942 139 milijard frankov, sredi leta 1942 148 in 30. septembra 1942 161 milijard frankov.

Obtok bankovcev je na Nizozemskem po zadnjem izkazu Nizozemske narodne banke narastel na 2920 milijonov goldinarjev.

Vloge v japonskih bankah so močno narasle ter dosegle brez vlog v Japonski narodni banki vsoto 46,5 milijard jenov.

Obtok bankovcev v državi Chile se je od začetka sedanje vojne povečal od 845 na 2000 milijonov pezeta. Cene so se v prvi polovici leta 1942 zvišale za 14%.

Ameriki primanikuje konoplje

Ze ustavitev evropskih pošiljk konoplje je močno zadela Združene države Sev. Amerike. Še hujši udarec je bila izguba Filipinov in Nizozemske Indije, ki sta dobavljala Ameriki manilsko konopljo in sisalagavo. Konoplja pa je za izdelovanje ladijskih vrvi, šotorov in nekaterih vrst blaga neobhodno potrebna, in se zato njeno pomanjkanje zlasti v vojnem času težko občuti. Skupno se cenilna potreba Združenih držav Severne Amerike in Velike Britanije na 400 do 450 tisoč ton. Najbrže pa je ta cenitev še prenizka. Več

jih zalog Združene države niso imele, ker so bile prepričane, da bodo mogle potrebno konopljo vedno dobivati iz Vzhodne Azije. Amerikanci so najprej skušali pridobivati konopljo oz. nadomestek za konopljo iz bananskih rastlin, ker se pridobiva manilska konoplja iz neke vrste neplodne bananske rastline. Ker se pa ta misel ni dala izvesti, so Amerikanci to zamisel opustili.

S tem večjo vnemo skušajo sedaj Amerikanci nadomestiti manjkajočo konopljo z večjim uvozom konoplje iz Vzhodne Afrike in Mehike. Vzhodna Afrika je že pred prvo svetovno vojno močno gojila sisalagavo ter je dosegla letno proizvodnjo 130.000 ton. Ker pa je bil odjem slab, je proizvodnja v kasnejših letih padla. V sedanji vojni pa se je začela ta rastlina zopet bolj gojiti in Vel. Britanija se je l. 1941. zavezala, da bo letno kupila 115.000 ton te rastline. Združene države Sev. Amerike pa so se l. 1942. zavezale, da bodo prevzele še vso drugo preostalo količino sisalagave, ki bi jo pridelala Vzhodna Afrika. Tudi cene so ugodne, vendar pa farmerji zaradi pomanjkanja strojev ne morejo proizvodnje v večji meri povečati. Mehika je včasih pridelala iz neke druge rastline letno približno 125.000 ton konoplje. Kasneje je njena proizvodnja padla in ob izbruhu sedanje vojne je znašala samo še 75.000 ton. Tudi Mehiki po

želi vsem čitateljem Trgovskega lista srečno Novo leto!

Ljubljana, Šelenburgova 4 - Tel. 43-31

Izdeluje vsakovrstne mline in kemične stroje

tovarna bonbonov in peciva

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete, Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3 Telefon št. 22-72.

UPRAVA „ŠLAJMERJEVEGA DOMA“ V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je v nedeljo, dne 17. januarja 1943 nenadoma umrl gospod

Marčan Josip

EKONOM „ŠLAJMERJEVEGA DOMA“

Svojega marljivega in vestnega sodelavca bo uprava ohranila v najlepšem spominu.

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

Uprava „Šlajmerjevega doma“

Javljamo žalostno vest, da je umrl gospod

Viljem Morbacher

nadpivovar Delniške družbe pivovarne Union

S pokojnim je izgubilo podjetje pridnega sodelavca, nameščenci pa dobrega tovariša in skrbnega predstojnika.

Pokojniku homo ohranili trajen časten spomin.

Ravnateljstvo, nameščenci in delavstvo Delniške družbe pivovarne Union

Ljubljana, dne 19. januarja 1943.

Gospodarske vesti

Davek na vojne dobičke se je uvedel na Hrvaškem. Novi davek naj zajame razliko med povečanimi dohodki v l. 1942. in normalnimi dohodki v predvojnih letih. Če presega razlika eno petino predvojnih dohodkov, znaša davek 10 odstotkov, pri višji razliki pa naraste do 60 odstotkov. Istočasno je bil zvišan davek na poslovni promet na 4%, luksuzni davek pa je bil zvišan od 12 na 40%.

Zagrebska občina je zvišala občinske uvoznine in trošarine za 100 odstotkov.

V zagrebski trg. register je bila vpisana delniška družba »Dom« za trgovino s tekstilnim blagom na debelo in drobno. Glavnica družbe znaša 30 milijonov kun. Nova družba bo prevzela predvsem ona tekstilna podjetja, ki so bila razlaščenjena v korist države. Nadalje se je vpisala v register d. d. »Surovina« z glavnico 10 milijonov kun. Družba je ustanovila hrvatska privilegirana družba »Pohit«.

Hrvatska je lani pridelala 9.5 milijona kg tobaka, za polovico več kot prejšnje leto. Hrvatska pa hoče sedaj povečati svoj letni pridelek na 16 milijonov kg.

Prebivalstvo v Bački se je zaradi madžarske naselitvene akcije povečalo za 8 odstotkov. Naseljencem je bilo dano 318.000 oravov zemlje, ki je bila večinoma razlaščenjena po bivši jugoslovanski agrarni reformi.

Ljudsko štetje je odredila bolgarska vlada v vseh priključenih pokrajinah bivše južne Srbije in Tracije.

Površina tobačnih kultur je na Bolgarskem dosegla že 100.000 ha ter se bo še povečala. Bolgarska je dosedaj letno pridelala 62 milijonov kg tobaka, svoj letni pridelek pa hoče povečati na 80 milijonov kilogramov.

Bolgarska bo po ravnokar sklenjeni pogodbi z Grčijo dobavila Grčiji večje količine živil.

Madžarska vlada je letos poostriala uvozne in izvozne predpise ter je odslej potrebno za izvoz ali uvoz vsakega blaga posebno izvozno oz. uvozno dovoljenje.

Marsal Göring je odredil carinsko prostost za vsa živila, ki jih prinesejo potniki s seboj. Tudi paketi do 50 kg, ki se pošiljajo kot darila zasebnikom, so carine prosti. Paketi pa se zaplenijo, če bi bili predmet trgovanja.

Nove električne žarnice se smejo v bodoče v Nemčiji prodajati le, če prinesejo kupci nazaj svoje stare žarnice.

Obvezna hramba poslovnih papirjev se je v Nemčiji za čas vojne skrajšala od 10 na 5 let. Stari poslovni papir se bo oddal zbiralnicam za star papir ter se bo s tem zboljšala oskrba s starim papirjem.

Japonska vlada je sklenila zvišanje posrednih davkov in zvišala ceno tobaka in tobačnih izdelkov. Zvišanje posrednih davkov bo povečalo japonske državne dohodke za 145, podražitev tobaka pa za 442 milijonov jenov.

Švicarski hoteli morejo prenočiti v 7400 podjetjih 200.000 gostov. V sedanji vojni je dotok tujcev padel na 8 odstotkov. Zaradi tega se je hotelska kriza v Švici še znatno poostriala, čeprav se je povečal obisk domačih gostov. Brutodohodki hotelov so padli od 312 milijonov frankov v l. 1937 na 150 milijonov frankov v l. 1942.

Celulozna podjetja v severnih provincah švedske bodo ustavila obratovanje v zimskih mesecih. Delovne sile, ki se bodo s tem oprostile, se bodo zaposlile v gozdnem gospodarstvu, da se poveča lesna sečnja.

Evropski pridelek vina je znašal po cenitvi Mednarodnega urada za kmetijstvo v Rimu lani 140 milijonov hl, za 8% več kakor l. 1941. in za 17% več kakor l. 1940. Svetovni pridelek vina se za lani cenil na 175 milijonov hl.

Mednarodni premogovni trg

Zaradi neugodnega položaja na angleškem premogovnem trgu je čutil angleški minister za goriva potrebo, da je poročal o položaju na premogovnem trgu. Dejal je, da je premogovna proizvodnja še vedno nezadovoljiva in da ne bo dosegla one pred letom dni, ki pa je tudi že zaostajala za normalno. Minister je zato zahteval, da se mora vsakdo strogo ravnati po varčevalnih predpisih. Nadalje je minister naznanil, da se bo cena premoga s 1. januarjem zvišala za en šiling pri toni. Že v juliju leta 1942. pa je bila zvišana cena angleškega premoga za tri šilinge za tono, da so se mogle kriti zvišane mezde. Končno je izjavil minister, da je naročil v Severni Ameriki za več milijonov funtov strojev, ki se bodo uporabljali predvsem v dnevnih kopih. Izvoz premoga iz Anglije se je skoraj čisto ustavil, kar težko občutijo vse one dežele, ki so uporabljale predvsem angleški premog.

V Združenih državah Severne Amerike se je število v premogokopih zaposlenih delavcev zaradi vojaških vpoklicev zmanjšalo za 50.000. Zato je tudi v teh državah postal premog pičel. USA so morale zaradi tega znova omejiti izvoz premoga v Kanado. To je povzročilo v zapadni Kanadi nove težkoče. Da bi se te premagale, bi se morale povečati število v kanadskih premogovnikih zaposle-

nih delavcev vsaj za 6000. Tako veliko rudarjev pa ni dobiti.

O premogovnem položaju v Rusiji govori poročilo ljudskega komisarja o stanju železne in jeklene industrije v letu 1942. Poročilo pravi, da primanjkuje koksa in premogovno stanje Rusije ni zadovoljivo. Civilno prebivalstvo se mora večinoma zadovoljiti z drvi. Železnice si morajo pomagati s premogovnimi nadomestki. Poročilo tudi pravi, da je storilnost rudarjev premajhna. Zaradi številnih vpoklicev pod orožje je kvalifikacija delavcev padla.

V Franciji je izdala vlada ukrepe za prihranitev premoga v času od 21. decembra do 4. januarja, kar je zlasti zadelo tekstilno industrijo in pariško podzemsko železnico.

Na Madžarskem se je dvignila premogovna proizvodnja od 67 milijonov q v letu 1933. na 126 milijonov q v letu 1941.

Po nekem poročilu bolgarskega trgovskega ministra je bila na Bolgarskem premogovna proizvodnja v letu 1942. povprečno za 30 odstotkov višja ko v letu 1941. Potrošnja premoga za železnice in industrijo pa je vsekakor narasla še v večji meri ter se morajo zato v gospodinjstvu namesto premoga uporabljati drva. Proizvodnja v državnem rudniku v Perniku je zadovoljiva, kakor je ugotovila posebna parlamentarna komisija.

Gospodarstvo Tracije

Tracija je pridelala lani 9.900.000 kilogramov tobaka. Skupaj z Bolgarijo ga je pridelala 61.000.000 kilogramov. Na poedine pokrajine je razdeljen tobačni pridelek takole: Drama 3.000.000, Xanti 1.650.000, Seres 1.430.000, Cihna 1.400.000, Pravište 1.000.000, Gümürdzina 650.000, Sara Sahban 400.000, Kabala 300.000 in Poroj 70.000. Sereška nižina omogoča velik gospodarski razmah. Obsega namreč 108.614 ha rodovitne zemlje. Od tega je

pa 25.075 ha poplavno ogroženega ozemlja in 3390 ha močvirja. Tu uspevajo malone vse kulture, tudi bombaž, a dobro tudi krompir. Nižine Drama, Seres in Kabala zadostujejo Traciji za preskrbo prebivalstva z žitom. Za tobakom so najvažnejši pridelek Tracije oljke. Največ jih pridelajo na otoku Thaos. Oljka da povprečno 150 do 200 kg oliv, iz katerih se izdelava 50 do 60 kg olja. V Traciji in na otoku Thaosu imajo 38.000 stiskalnic olja.

SIMON KUNČIČ

izdelovanje sodavice — prodaja premoga in drv
LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 45

DANILO PREDALIČ
LJUBLJANA - SV. PETRA CESTA 18

Na zalogi vse vrste KRZNA

DAMSKI PLAŠČI — BOE — SREBRNE LISICE —
PLAVE LISICE — OVRATNIKI — KOZUHOVINASTE
IN SPORTNE ČEPICE VSEH VRST IN VSI V TO
STROKO SPADAJOČI PREDMETI

Prevzemam v popravilo in izgotovitev vsa krznarska dela
TELEFON 36-46

SREČNO IN BLAGOSLOVLJENO NOVO LETO
ŽELI SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM

Drogerija Danica Sfiligoj

LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 18 - Telefon 37-08

Cvetličarna SPLIT

LJUBLJANA
Frančiškanska ulica

SCHNEIDER & VEROVŠEK

TRGOVINA Z ŽELEZNINO
LJUBLJANA

NA DROBNO

NA DEBELO

Il mio bambino è a letto con l'influenza...
Moj otrok je zbolel za influenco...

Le così dette forme influenzali comprendono, accanto alla vera influenza, quel complesso di malattie invernali rappresentate da tosse, febbre, faringiti, traicheiti, bronchiti.

In tutti i malanni da raffreddamento è rimedio sovrano la

Tako zvane oblike influenze obsegajo, poleg resnične influenze, še množico zimskih obolenj, kakor so kašelj, mrzlica, vnetja grla in sapnika, bronhitis.

Protivsem boleznim prehlada Vam pomaga

RODINA

Contro il raffreddore e le forme influenzali
Zoper prehlad in oblike influenze

In vendita in tutte le farmacie
Babi se v vsaki lekarni

FINUTILE SOFFRIRE
ZAKAJ BI TRPELI